

9. ÚJ TENDENCIÁK -AJÁNLÁSOK

A migráció kérdése a korábbi jogi és belügyi irányításból kilépett. Nem a jogi korlátok határozzák a migrációt, hanem az egyéni készségek és képességek, ennek felismerése pedig együttjárt a döntés tudatosságának fokozódásával. A központi irányítás céljai akkor valósulnak meg, ha ezeket részben nyivánossá teszik, figyelembe veszik a tény folyamatokat és ennek megfelelően módosítják a végrehajtást. Nő azoknak a száma, akik ehhez értőnek tekintik magukat és minden megtesznek az akadálytalan bejutás érdekében.

A globalizációval a migráció még erősebben vált a gazdasági folyamatok látható formájává. A korábbi emberi jogokhoz kötődő értelmezése tágabb és „ekonomista” lett. A befogadók a gazdaság új forrásának tekintik, különösen abban az értelemben, hogy a termelésnél rugalmasabban képes alkalmazkodni a változó igényekhez. A migránsok elmozdulásukkal azt fejezik ki, hogy a jobb életszínvonal érdekében mobilnak kell lenni. A helyben maradást odairányított fejlesztéssel nem lehet kompenzálni. A migráció folyamatának az emberi jogokhoz, a szabad mozgáshoz kötődő gondolata nem az elmozdulással, hanem a beilleszkedéssel foglalkozik. Még mindig tart az aggodalom, hogy munkaerőt kérünk és emberek érkeznek. A mozgás célja és ezzel életkori meghatározottsága bővült, ami a migráció okozta hatásokat is megnövelte.

A képzettségi alapú megközelítésnek van egy hagyományos fogalma, a fehér és kék gallérosok. Utalva a fizikai és a szellemi tevékenységre. A haladás a termelésben együttjár a szellemi munka növekedésével, az ismeretek folyamatos megújításával, a többnyelvűséggel, a transzferálható képességekkel. Azok, akik ezekkel rendelkeznek több eséllyel gondolhatnak migrációra.

Azok az országok, amelyek a világgazdaság irányítói, a munkahelyek térbeli nagytávolságú átrendezésével tömegeket ösztönöznek arra, hogy szerzett képességüket szülőföldüktől távoli tájakon és kultúrákban hasznosítsák.

Új gondolatokat jelentett számomra Krugman 2003. egyik NYT megjelent cikke, amely arról ír, hogy *a fehér galléros tevékenységek kék galléros irányba mozdulnak el.* (white collars turn blue) Mindez azt jelenti, hogy több évszázad óta a fejlett régiókba vándorolt a kis számú kiválóság és a képzetlen tömeg. Napjainkban a termelés fejlődő régiókba történő áthelyezésével *nem kényszerülnek szülőföldjüket elhagyni.* Ez jelenti igazából az emberi jogok teljesülését, a migráció szabadságát, liberalizmusát. Nem az ember alkalmazkodik az új környezethez, hanem a globális termelésnek kell a helyi körülményekhez. Ez egy új kihívás.

Visszatekintve az ezred utolsó évszázadára és a jövő századra, Krugman öt nagy gazdasági trendet fogalmaz meg;

- *Szárnyaló erőforrás áruk.* Mióta 2 milliárd ázsiai bekapcsolódott a világ vérkeringésébe, korlátok jelentek meg az elfogyasztható erőforrások terén, és szertefoszlatták azt a korábbi felemelkedési utat, hogy akinek földje, ingatlana van, az gazdagodik. Több példa mutatja, hogy a képességek, készségek is képesek karrier utakra vezetni.

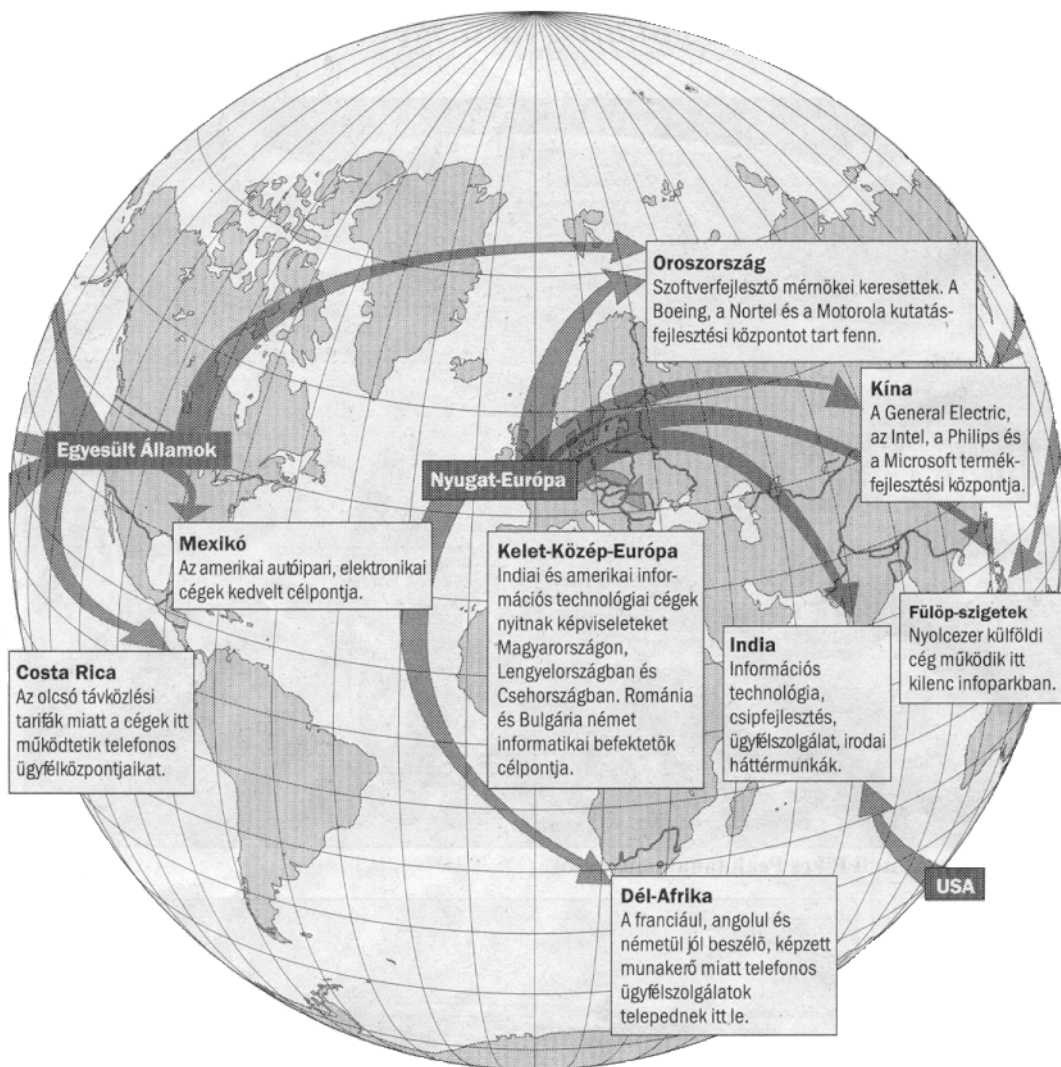
- *A környezet, mint érték.* Szabad, mint a madár, pénz, mint a tenger, kifejezések is arra utaltak, hogy a természeti erőforrások határtalanok. Mióta környezetterhelési és szennyezési kvóták váltak piaci terméké, fizetünk azért, hogy védett környezetben állatokat etethessünk, és művi környezetben éljünk napi munkaidőnket, megváltozott értékrendünk. A gazdag országokban, egész évben fűtenek, klímáztatnak. Ezek a környezeti kiadások a GDP 30%-t! is eléri az USA-ban, ily módon összeomlik a jövő gazdasága.

- *A nagy városok újjászületése.* A szub-urbanizációval lakossági mobilitás olyan méreteket öltött, hogy tovább nem fenntartható az egy ember egy kocsival az utakon. Amerikában már több mint 4 millió sofőr foglalkozik azzal, hogy háztól házig fuvarozza az embereket. Azzal, hogy nagy sűrűségű felhőkarcolókat épülnek a legelterjedtebb tömegközlekedési eszköz, a lift. Ma már csak azokat a munkahelyeket nem mozdítják el, amelyek az emberi érintésre alapulnak, vagy a szemtől szembe kapcsolatépítés vagy közvetlen fizikai ráhatása van termékre. Ahol a humán interface kell!

- *Az egyetemi szintű oktatás leértékelődése.* Azt tapasztaljuk, hogy kiemelkedően sikeres emberek nem részesültek magas képzésben. A munkájuk nem kívánja meg azt, hogy valaki művelt legyen, tudja az egész szakmát. Sőt Ph.D-vel sem keresnek többet, mint amit kifizetnek erőnlétük és háztartásuk, gyermekeik, stb kiadásaira. A híres oktatási központok olyan emberekkel telnek meg, akik gazdagok, de nem értékelik és nem is használják képességeiket. Számukra nobilitás lett a végzettség.

- *A gazdaság külsőségei.* A minden napi tevékenységben nő a rutin szerepe, gyors ismeretátadás valósul meg, a technika által elérhetőbbek lesznek az eredmények, és mindez összehasonlíthatóvá teszi a világot. Számos dolog azért történik, hogy vidd, szinte ingyen csak ezt használd, és ezt terjeszd. Az ingyenes kiadványok, a letölthető formák a használatból történő terjesztést, „ez a legjobb” elvén működnek. A technológia ma már lehetővé teszi azt, hogy gyorsan és milliók alkalmazzák a terméket. Ezzel készítetnek arra másokat is, hogy ők is ugyan úgy tegyenek. Ez a hálózatosodás.

A külső jegyek és formák ma sokkal kényszerítőbben hatnak, mint bármikor valaha. A tudástársadalom helyett Krugman azt javasolja, fogalmazzuk a külsőségek gazdaságának. Mindez a migrációra a példák gyors terjedését jelenti. Tudatosabb döntések segítenek bennünket abban, hogy a lakóhelyünk megváltoztatásával egy elégedettebb életet éljünk, hogy a rendelkezésre álló erőforrásainkat ne elforgácsoljuk, hanem bővítsük és hasznosítsuk. Mindehhez szükség van arra, hogy döntési körünk ne szűküljön. A globalizálódó világ világ a lehetséges sokszínű döntés ellen dolgozik.

1. ábra Vándorolnak fehér gallérosok – hová telepítik a fehérgalléros munkahelyeket?

forrás: Business week. (in: Népszabadság)

Jelen munka, döntő módon arra irányult, hogy a tényfolyamatokat és az irányítás kapcsolatát áttekintse. De miért is kell szabályozni a migrációs folyamatot? Erre a következőkkel lehetne válaszolni:

- a migrációban helyzetek adódnak, ami azt jelenti, hogy az időtényező nem állandó, sem a személyeknek, sem az államoknak.
- A mobilitás, egyfajta nyitottságot jelent, ami elősegíti a területek közötti gazdasági együttműködést, versenyhelyzetet teremt,
- A migráció a helyi többletnek egyfajta ismételt szétosztása. Arbitrage értelemben nem az áru, a tőke, hanem a képességek újraosztása.

Ezért a migrációval, mint látható folyamattal dolgoznak a regionális elemzők.

- Az Új Gazdaság növeli a polarizációt, kiemelten a stratégiai jelentőségű tevékenységi helyeken.

- Érzékenyek az emberek a nemzeti hovatartozásra, az állampolgárságra, kikkel osztják meg alanyi jogait, ezért kell a migráció konkrét helyen jelentkező zavaró hatásával többlet foglalkozni.

- Az emberi közösség érték teremtő dolog. Ezért van az, hogy ezt az emberek egyesekkel meg kívánják osztani ezt a milliót, másokat pedig ebben a körben nem látnak szívesen.

- A globalizáció ma már olyan szintet ért el, hogy mindennapi életünkbe „tolakodik” ezzel minden korábbinál jobban készíti az embereket az individualizálódás felé.

...régi elvek...

Heller Ágnes idézettel kezdtem, végezetül is tőle szeretnék néhány örök szabályt szabadon idézni. A modern államokban olyan ún. házszabályok alakulnak, amelyek kontinensekre jellemzők, így van „Ázsia Ház” és „Amerika Ház”, és „Európa Ház”, amelyek eltérnek egymástól. A migránsok nemcsak az egyes államok jogrendszerébe lépnek, de annak a kultúrájába is. A bevándorlással nemcsak a határon átlépnek, de belépnek egy másik társadalomba is. Az érkezők nemcsak a jóléti társadalmi fejlődéséhez járulnak hozzá, de az élet minden napjaihoz, apró mozzanataira is érzékenyen reagálnak. A kultúra szabályai egyúttal a civilizáció szabályait is jelentik. Ezek többnyire akkor ismerhetők meg, ha ott lakunk, ha szomszédokká válunk.

Ajánlások

A migráció térbeli folyamatainak irányítása növeli a belőle származó előnyöket. Az egyeztetés közrejátszik abban, hogy a migráns elképzelései korábban kerüljenek valós összehasonlításra, így mérsékelje a migrációval együttjáró csalódást. A migráció stratégiai céljainak megfogalmazásokhoz szükség van az adott ország népesedési, munkaerőpiaci, regionális jövőképeire és a belső szükségletek folyamatos követésére, ezek regionális stratégiai célokkal történő összekapcsolására. A korstruktúra fiatalítására, a korosztályok számának egyenletessé tételére, a hiány szakmák betöltésére, a hazai munkaerő felzárkóztatására, a hazaiak számára nem kívánatos tevékenységek meghírdetésére.

Mindezt intézményes formában célszerű működtetni, ahol nemcsak a jogi, de az elérni kívánt célok és eszközök is egyeztetésre kerülhetnek. Az intézmény regionális és szakma specifikus szintre konkrét tanácsokkal ajánlatos, hogy rendelkezzen. A letelepedés szakaszában szakmai, területi listákat célszerű karbantartani, ami a központi támogatások térbeli megoszlását ajánlja. A központi forráskiegészítésnek nyilvánosnak, elérhetőnek és számottevőnek kell lenni. Ezek üzenetet jelentenek azoknak is, akik csak gondolkodnak a bejutáson.

Ha az adott terület befogadó országgá válik, akkor az ehhez tartozó feladatokkal aktívan és tájékoztató módon kell foglalkozzon. A befogadói jelleg nemcsak a bevándorlásra, de azt megelőző számos más formára is vonatkozik. pl. a tanulói mobilitás, a nyugdíjasok letelepedése. A tartózkodás céljainak megfelelően módosított jogi eszközökkel, pl. vizumpolitikával, orientálhatja a befelé igyekvőket. A tartózkodás jogszerű feltételeit ezért célszerű ellenőrzésekkel követni, mert ez üzenet az illegális migráció felé is. Ennek ellenére tudomásul kell venni, hogy a jogszerű migráció növelése együttjár a zavaró események növekedésével, dokumentálatlan érkezéssel és tartózkodással.

Ha az adott régió több áramlási zóna kereszteződésében fekszik, végrehajtási gyakorlatában nemzetközi együttműködés és állandó harmonizáció szükséges. A nemzeti funkciókon túl lévő feladatok elvégzésére nemzetközi támogatások vehetők igénybe.

A napi és a távlati döntéshozatali munka számára elengedhetetlen a részletes, megbízható és valóságot tükröző adatgyűjtés és közlés. A valóság jobb megismerése érdekében javasolható on line módon működő és jogi tanácsadással egybe kötött oldal elindítása, ami az irányítás számára is nyújt információt és feltétel nélkül segíti a migráns tudatos döntését. Csökkenti a migrációs rizikót. A regionális ügynökségek oldalain a kereslet, a befektetési lehetőségek, a tanulási és gyógykezelési, jövedelemszerző lehetőségei kaphatnának helyet.

A kormányzati munkában tenni kell annak érdekében, hogy ne kényszerüljenek az emberek elhagyni az országot a jobb életminőség reményében, legyen az emberi jogok része a helyben maradás. A kiáramlók kapcsolattartása, különösen a visszatérő programok elindítása kerüljön bővítésre. Az itt élők emberek számára kiemelt jelentőségű, hogy transzferálható készségek fejlődését segítsük, ezzel a szabad áramlást támogatjuk.

Fordítsunk több figyelmet a nemzetközi tapasztalattal rendelkező partnerekkel szemben a hazai munkaerő és érdekének védelmére. A gazdaság olyan tevékenységek támogatását tűzze kis célul, ami fejlesztési munkával, regionális irányítói szereppel és kutató munkával kerül kapcsolatba. A nemzeti érdekek szem előtt tartása megnyilvánul a befogadói környezet hétköznapijaiban és hivatkozó üzenetet jelent.

10. FELHASZNÁLT IRODALOM

- Appleyard, R** 1987 The future of migration *International Migration Review* 21, pp.128-154.
- Appleyard, R** 1991 Immigration and demographic changes in Australia. In: *Migration, the demographic aspects*, OECD, Paris, pp. 73-77
- Australian Bureau of Statistics (ABS)**. Year Book of Australia, Population (www.abs.gov.au/Ausstats)
- Brain Barry and Robert Goodin** 1992. Free movement *Pensylvania State university press*
- Battistella, G.** 2000 Immigration Trends: Australia. *World Migration Report*, IOM, New York, pp. 268-277.
- Bhagwati-Wilson** 1989 *Income Taxation and international mobility* Cambridge, MIT Press
- Brian Ray 2002 Canada: Policy Legacies, *New Direction and Future Challenges*, Migration Institute, Whashington DC,
- Borjas** 1994 The impact of immigrants on the employment opportunities of natives OECD conference - Development and Migration Paris
- Borjas** 1996 Labour economics. NY, McGraw Hill, pp. 279-31)
- Borrie, W.**1949 Immigration: Australia's problems and prospects. Angus and Robertson, Sydney, p. 4.
- Canada** 1993 Immigration consultations An approach to international migration Ottawa
- Canada** 1993 Immigration consultations Canada's resettlement programs:new directions Ottawa
- Canada** 1993 Immigration consultations Background on the immigration plan 1991-1995. Ottawa
- Canada** 1993 Immigration consultations The management of immigration Ottawa
- Cormode** 1994 Japanese foreign direct investment and the circulation of personnel from Japan to Canada, in W.T.S. Gould and A.M. Findlay (eds) *Population Migration and Ghnging World Order* (London) pp.67-89.
- Coppel–Dumont–Visco** 2001 Trends in Immigration and Economic. Consequencies OECD, Paris
(<http://www.immi.gov.au/research/publications/whm>)
- DIMIA** Department of Immigration and Multicultural and Indigenious Affairs
(http://www.immi.gov.au/statistics/publications/publications_main.htm) (www.abs.gov.au/Ausstats)
- Employment Outlook 2002**
EU 1992 és NAFTA 1993 report
- Fassmann** 1997 –Hintermann, C. Migrationpotential Ostmittel Europa, ISR Forschungsberichte, Heft 15, Wien Verlag der Österreichischen Akademie der Wissenschaften
- Fidlay** 1989 Skilled international migration:a research agenda *Area*, 21. pp3-11.
- Findlay** 1991 New technology, High level manpower Movements and The concept of brain drain. OECD Conference, Rome)
- Gould T.S.** 1987 Recruitment agencies and British international migration *Area* 19, pp. 374-376.
- Gould T.S.** 1988 Skilled International Labour migration :an introduction *Geofurum* vol 19, no.4. pp.381-385. Pergamon Liverpool

- Harding–Webster** 2002 The Working Holiday Maker Scheme and the Australian Labour Market.
(<http://www.immi.gov.au/research/publications/whm>)
- Hammar T.** 1985 Cambridge European immigration policy- A comparative study.)
- Hammar T.** 1991 Managing International Migration :Past, Present, Future
Development Dialogue Vol. 12. N. 3. autumn pp. 183-191.
- Hannu Piekola** 2002 Human capital and firm size *ETLA Discussion paper 39*.
- Hicks** 1932 *The theory of Wages*. London, Macmillen, p. 32
- Hugo, G.** 1986 Australia's Changing Population: Trends and Implications. Oxford University Press, Melbourne
- Hugo, G.** 1994 The economic Implications of Emigration from Australia. *AGPS*, Canberra
- Hugo, G.** 1999 Atlas of Australian People 1996 *Census :National Overview DIMA*, Canberra
- Hugo, G.** 2002 Migration Policies Designe d to Facilitate the Recruitment of Skilled Workers in Australia. In: International Migration of the Highly Skilled, OECD, Paris, pp. 291-320
- Hugo, G.–Rudd. D.–Harris, K.** 2001 Emigration From Australia. Economic Implication *CEDA Information Papers*, Adelaide, pp. 12-17.
- Illés S.** 1998 A belső vándorlás alakulása és tényezői Magyarországon a XX. század utolsó évtizedeiben. Phd értekezés
- INS Fact Book** 1995 August www.facts2001.ca
- IOM** 2000
- IOM** 2003 Migration Policy Issues no.2. Facts and figures on International migration www.iom.int
- Jasso, Gullermina et al.** 2000 *p 9 Rethinking the migration CED Committe for Economical Development* www.ced.org
- Kapitány** 1996 Kulturák találkozása kézirat
- Keyfitz** 1992 Preoccupations of the mass migration conference Summary Vienna
- Kippen, R. – McDonald, P.** 1999 Population Futures for Australia: Policy Alternatives. In: Parliament of Australia, *Research Paper no. 5*. 1999-2000, Canberra
- Kippen, R.–McDonald. P.** 2000 Australia's Populaton in 2000: The Way We Are and the Ways We Might Have Been. In: *People and Place* Vol. 7, No. 3., pp. 39- 52
- Krugman** 1998 What is news In: The economic geography. *Oxford review of economic Policy* no. 2
- Kunz E.** 1997. Magyarok Ausztráliában. *Teleki László Alapítvány*, Budapest
- Markku Tykkyainen** 2002. Spatial Turns of manufacturing since 1970 *Fenina* 2002./1-2
- MarrusM.** (2002) The unwanted Temple Press Toronto
- Munz** 1991 Einwanderungland Österreich? *Demographische Informationen* 1990/91.
- Nemes Nagy J.** 1998 A tér a társadalomkutatásban Bevezetés a regionális tudományba – *Ember-régió-terület*. p. 226)
- Nijkamp-Lombarda** 1997 (eds.); Innovative Behaviour in Space and Time. Springer Verlag, Berlin, Germany,

- NMAC** (National Multicultural Advisory Council) 1999 Toward Inclusiveness
(http://www.immi.gov.au/statistics/publications/publications_main.htm)
- OECD** 1991 Migration and Demography. Paris
- OECD** 1993 Migration and development. Madrid conference in 1991.
- OECD** 2002 Mobility of highly skilled. Paris
- Open doors. 2001** www.opendoors.org
- Papademetriou** 1996 Balancing Interest: Rethinking US selection of skilled immigrants (*Washington, DC: Carnegie Endowment for International Peace*)
- Piekkola, H.** 2002 Unobserved Human capital and firm-size premium. *Finnish Discussion Papers* no. 739.
- Poulain M.** 1990 Towards a harmonisation of migration statistics within The scope of The European Community *NIAS-ESF conference Wassenaar. The Netherlands*
- Price 1989**
Probáld F. 1997. Regionális földrajz *Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest,*
- Rédei M** 1992 Magyarországon tartózkodási engedélyt kérők összetételének alakulása az elmúlt évtizedekben és a folyamat demográfiai következményei In: Sík E. szerk. „Menekülők, vándorlók, szerencsét próbálók” MTA Politikatudományi Kutató intézet Budapest.
- Rédei M. 1989** A migráció értelmezésének és becslésének modellezése. Kandidátusi értekezés
- Rédei M.** 1989 A területi migrációs áramlások modellezési kísérletei KSH Népeségtudomány Kutató Intézet *Demográfiai Módszertani Füzet* 4.p. 168.
- Rédei M.** 1990 Existing or living: that depends on us *IUSSP. Konferencia, Tbiliszi*
- Rédei M.** 1994 Vándorlási életutak Magyarországon a XX. Században. *OTKA* 397
- Rédei M.** 1994 Internal brain drain pp105-119. In. *Refugees and Migrants Hungary at a crossroads*, Budapest HAS
- Rédei M.** 1998 A tőke, az áru és a munkaerő áramlása pp. 71-83. In: *Migráció II. tanulmány gyűjtemény KSH.* Budapest
- Rédei M.** 2001 Demográfia. *Egyetemi tankönyv* ELTE Eötvös Kiadó, Budapest
- Rédei M.** 2002a Nemzetközi migráció. pp. 356-363 In: A globális világ politikai földrajza, *Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest,*
- Rédei M.** 2002b Migráció és statisztika. *KSH Kutatási jelentés* 71. Budapest
- Rédei M.** 2002c Regional specialisation. ERSA 41. conference Zagreb CD
- Rhode, B.** 1991 COST Social Sciences „East-West migration/Brain Drain”. Brüsszel
- Róbert P.** 1997 Foglalkozási szerkezet: elméleti és módszertani problémák *Szociológiai Szemle* 2. pp5-48.
- Róbert P.** 2002 Changes over time in transition from school to work in Hungary www.nuff.ox.ac.uk/rc28/papers/robert.ptf
- Roboz A.** TÉT jelentés – USA (www.om.hu)

- Salt J.**1986 International migration :a spatial approach pp. 163-193 In: *Population Geography :Progress and prospects* . Pacione (ed.) Croom Helms, London
- Salt J.**1990 Labour migration London
- Salt J.** 1994 European migration. HMSO - London
- Sárfalvi B.** 1998 Ausztrália Társadalomföldrajza In: *Ázsia,Ausztrália és Óceánia földrajza ELTE Eötvös Kiadó, Budapest* pp. 389-390.
- Sasskia** 1996 Transnational economies-national migration policy *-opening speech IMES*
- Schefer –Frenekel** 2001 Innovation, R&D and firm size: an empirical analysis *ERSA 41 conference CD.*
- Shkolnikov V.** 1995. Potencial Energy: Emergencement emigration of highly qualified manpower from the former Soviet Union Santa Monica, *RAND*
- SOPEMI** 2001 Trends in International migration OECD, Paris 2002
- Stark O.** 2003 Rethinking the brain drain *IIASA*
- Straubhaar T.** 2000 Why do we need a general agreement on movement of people? Hamburg Welt-Wirtschaft –*Archiv Discussion paper 94.*
- Stone, J.** 1995 Empty or Full? The Debate Over the Population of Australia. In: Population 2040 Australia's Choice, *Australian Academy of Science, Canberra*
- Tamás P.** 1990 Centrum és periféria viszonyok a tudományban *-Jel-kép/4*)
- UN 2000 Replacement Migration: Is it a Solution to Declining and Ageing Populations NY (www.ced.org)
- UNHCR 2002 Statistical Yearbook 2001. (szerk.: Hovy Béla) Genf, pp. 10-16
- US. Department of Justice Immigration and Naturalization Service Report on the legalized alien population 1992**
- US. Commission on immigration reform Legal immigration:setting priorities A report to congress 1995.**
- Van de Kaa – Borrie,** 1994 The demographic aspects of international migration. Waasenaar
- Van de Kaa** 1996 The joy of demography Amsterdam
- Venables** 1998 Trade and location *Oxford review of economic Policy* no. 2.)
- Vera-Garcia** 2001 From globalisation to upgrading value in The productive chain in specialised agglomeraerations: Is local space still Important? Evidence from Mexico. *ERSA* 41. CD Zagreb
- Werner, H.** 1999 To move or not to move... *IAB 35 Labour market research*
- Werner H.** 1985 The employment of foreigners in Western Euroepan Industrial Countries –*Intereconomics* vol20. no.1.
- Widgren** 1990 International migration and regional stability. *International Affairs* 66/4 1990. pp. 749-766.
- Woods R.** 1986 Population structure and models: *Developments in Spatial Demography.* Allen&Unwin, London
- World Bank** 1995. World development report 1995. NY: *Oxford University press*
- World Bank** 1999. World development report 1998/9. Washington pp.229.
World Migration Report, 2000

Internetes források:

www.migrationinformation.org

www.unpopulation.org

www.statcan.ca

www.iasa.ac.at

www.travel.state.gov/tn_visas.html

www.international.metropolis.net/frameset_e.html